

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ЗА УТВРЂИВАЊЕ СТОПЕ КОНТРАЦИКЛИЧНОГ ЗАШТИТНОГ СЛОЈА КАПИТАЛА ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

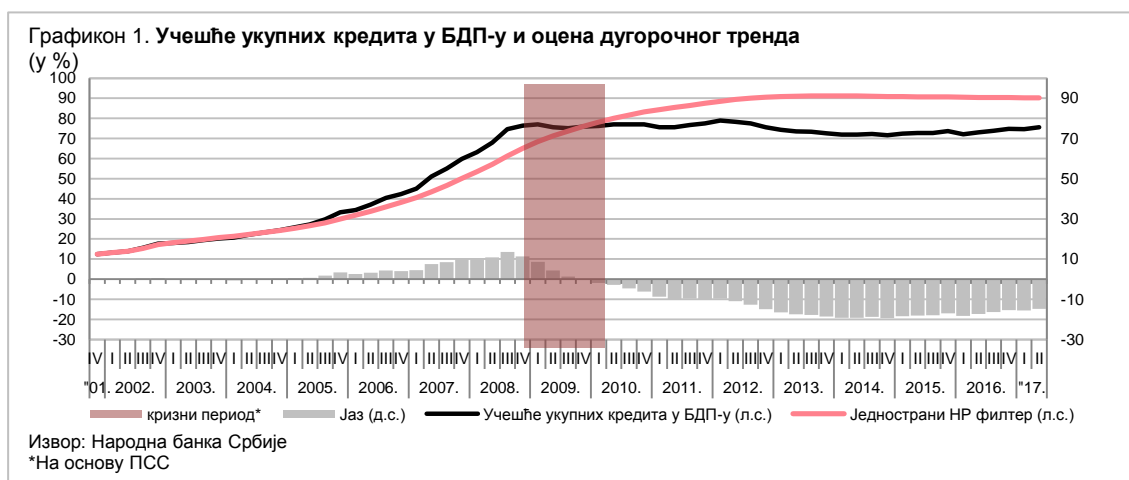
Извршни одбор Народне банке Србије је на основу члана 14. став 1. тачка 11) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС) и на основу тачке 436. Одлуке о адекватности капитала банке („Службени гласник РС“, бр. 103/2016, у даљем тексту: Одлука о адекватности капитала), на седници одржаној 7. септембра 2017. године, одлучио да стопу контрацикличног заштитног слоја капитала за Републику Србију задржи у висини од 0%.

Контрациклични заштитни слој капитала (у даљем тексту: *ССВ*) представља додатни основни акцијски капитал које су банке у обавези да одржавају изнад прописаних регулаторних минимума у износу који је једнак производу њихове ризичне активе и специфичне стопе контрацикличног заштитног слоја капитала. Применом овог инструмента утиче се на ублажавање цикличне димензије системског ризика, будући да се њиме током периода израженог кредитног раста ствара додатни слој основног акцијског капитала, који може бити ослобођен када се системски ризици материјализују.

Стопу *ССВ*-а за Републику Србију Народна банка Србије утврђује на тромесечном нивоу, узимајући у обзир вредност референтног показатеља, важеће смернице и препоруке Европског одбора за системски ризик и остале променљиве које сматра релевантним за праћење цикличне димензије системског ризика. У складу с тачком 436. ст. 2. и 3. Одлуке о адекватности капитала, основу за обрачун референтног показатеља на основу кога се процењује потребна висина стопе *ССВ*-а представља одступање учешћа кредита у БДП-у од свог дугорочног тренда, тј. јаз учешћа кредита у БДП-у. Одређивање стопе *ССВ*-а за Републику Србију усаглашено је с препоруком за утврђивање стопе *ССВ*-а Европског одбора за системски ризик (*ESRB/2014/1*).

На Графикону 1. приказани су учешће кредитне активности недржавном сектору у БДП-у, дугорочни тренд и оцењени јаз учешћа кредита у БДП-у. Након периода експанзивне кредитне активности у периоду 2000–2008. године, од краја 2009. године јаз учешћа укупних кредита у реалном БДП-у има негативне вредности. Према подацима за јун 2017. године, учешће укупних кредита у БДП-у је износило 75,5%, док је оцењена вредност јаза овог учешћа износила –14,7 процентних поена. Оцењен јаз учешћа кредита у БДП-у указује на то да је тренутно учешће кредита у БДП-у испод свог дугорочног тренда, односно да је финансијски циклус у фази у којој би увођење стопе контрацикличног заштитног слоја капитала изнад 0% могло бити ограничавајући фактор

кредитне активности. Оцењена вредност јаза учешћа кредита у БДП-у испод је референтне вредности од 2 процентна поена¹ и указује на то да је референтни показатељ за утврђивање стопе ССВ-а једнак 0%.

Ради одређивања стопе контрацикличног заштитног слоја капитала за Републику Србију, поред јаза учешћа кредита у БДП-у, узети су у обзир и додатни опциони показатељи, у складу с тачком 436. став 4. Одлуке о адекватности капитала. Коришћени су опциони показатељи праћења кредитне активности који осликавају карактеристике домаћег финансијског система, а односе се на тржиште непокретности, спољну неравнотежу и на кретања у банкарском сектору.

Тржиште непокретности

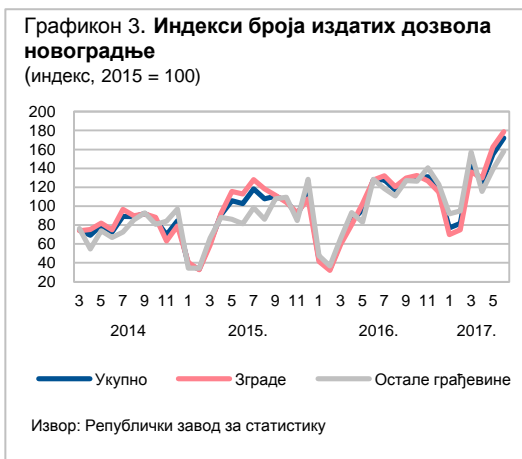
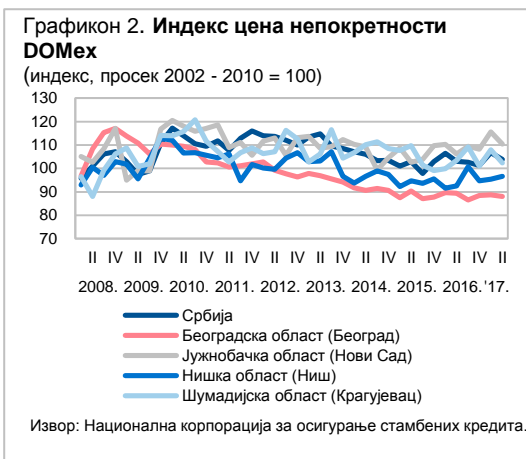
Показатељи тржишта непокретности за Републику Србију не указују на акумулирање ризика, већ на опоравак овог сегмента финансијског тржишта.

Просечна цена непокретности, мерена индексом DOMех за Србију, на крају другог тромесечја 2017. на међугодишњем нивоу је виша за 0,8%, док је у односу на претходно тромесечје дошло до пада од 2,65%. Имајући у виду опадајући тренд каматних стопа и побољшање макроекономских фундамената, постоји потенцијал за даљи раст тражње за стамбеним кредитима.

Број издатих дозвола новоградње је на крају другог тромесечја 2017. већи за око 34% у односу на исти период прошле године.

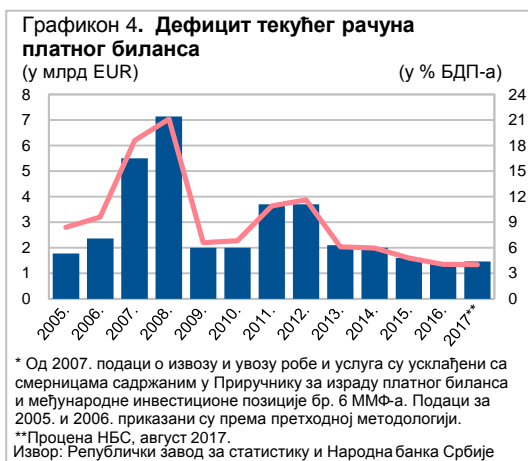
Просечан *LTV* рацио новоодобрених стамбених кредита и даље је знатно испод регулаторног максимума од 80%² и у другом тромесечју 2017. забележена је вредност овог показатеља од 71,3%³.

¹ Видети: *Recommendation of the European Systemic Risk Board of 18 June 2014 on guidance for setting countercyclical buffer rates (ESRB/2014/1), Annex Part II.*

Показатељи спољне неравнотеже

Побољшање домаћих макроекономских услова смањује осетљивост на ризике из окружења. Као резултат побољшања трговинског биланса, током 2016. године настављено је смањење учешћа дефицита текућег рачуна платног биланса на 4% БДП-а, колико је износило на крају 2016. године. Иако је у првом тромесечју остварен нешто већи дефицит текућег рачуна платног биланса, услед смањеног извоза, те повећаног увоза енергената, са доласком топлијег времена и смањеног увоза енергената и диверсификованог раста извоза, дошло је до ублажавања дефицита текућег рачуна. Дефицит текућег рачуна је у првој половини 2017. године износио 1.020 милиона евра.

У првој половини 2017. године нето прилив страних директних инвестиција је износио 991,8 милиона евра и био је усмерен претежно у

² У складу са Одлуком о мерама за очување и јачање стабилности финансијског система („Службени гласник РС”, бр. 34/2011), кредит који је обезбеђен хипотеком на непокретност може бити одобрен под условом да износ кредита није већи од 80% вредности те непокретности.

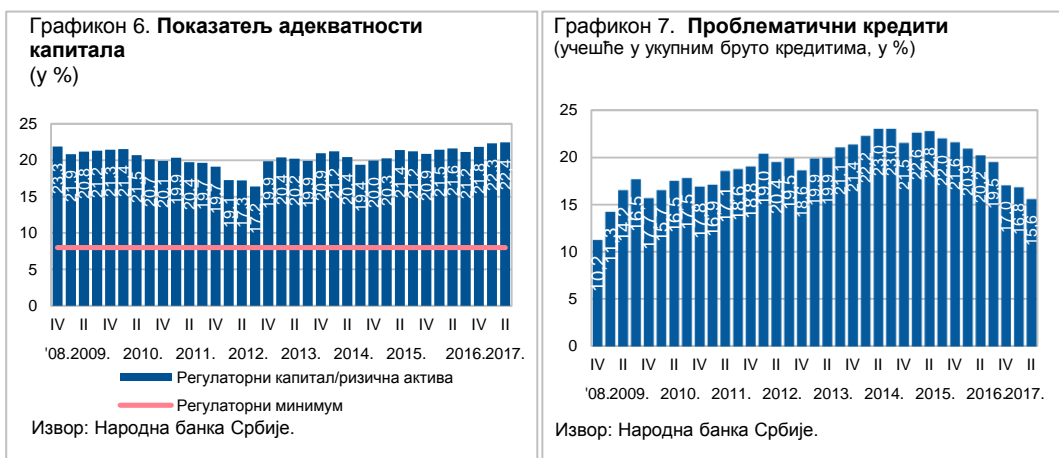
³ Према подацима Националне корпорације за осигурање стамбених кредита за новоодобрене кредите осигуране код те корпорације.

секторе разменљивих добра. Очекује се да ће нето прилив страних директних инвестиција у 2017. години бити довољан да покрије дефицит текућег рачуна.

Основни показатељи банкарског сектора

Банкарски сектор је адекватно капитализован и високо ликвидан. Такође, уочава се опадајући тренд нивоа проблематичних кредита, што, уз одсуство концентрације одређених облика aktive у банкарском сектору и задовољавајући степен конкуренције, потврђује стабилност банкарског сектора.

На крају другог тромесечја 2017. показатељ адекватности капитала је износио 22,4%, што је знатно изнад регулаторног минимума (који од 30. јуна 2017. године износи 8%).

LtD рацио, односно однос кредита и депозита, на крају другог тромесечја 2017. задржао се на нивоу нижем од 1, што указује на то да се банке у већој мери ослањају на домаће, стабилне изворе финансирања, као што су депозити.

Учешће проблематичних кредита у укупним кредитима банкарског сектора и даље је релативно високо, али уз евидентан опадајући тренд. Поменуто учешће је износило 15,6% у јуну 2017. године, што је за 4,6 процентних поена мање у односу на јун 2016. године. Смањење учешћа проблематичних кредита је великим делом резултат активности спроведених у складу са Стратегијом за решавање проблематичних кредита и акционим плановима Владе и НБС за спровођење ове стратегије.

Оцена системског ризика финансијског система Републике Србије

Показатељ системског стреса је у периоду јун 2016 – јун 2017. године указивао на период ниског ризика, са стабилном и ниском системском компонентом.

Друго тромесечје 2017. године одликовала је апрецијација девизног курса динара, уз интервенције НБС на страни куповине девиза. Кретања на тржишту државних ХоВ указивала су на низак ризик захваљујући бољим макроекономским изгледима, побољшању јавних финансија, као и сниженој премији ризика Републике Србије, која је на најнижем нивоу у 10 година. Релативно ниске каматне стопе и доследна монетарна политика Народне банке Србије допринеле су стабилности тржишта новца. Раст индекса БЕLEX15, започет 2016. године, успорен је у другом тромесечју 2017. године, уз смањење укупног промета акцијама на Београдској берзи. Показатељи банкарског сектора указују на његову стабилност, уз раст кредитирања праћеног растом депозита изражених у валутама у којима су депоновани. Резултати макропруденцијалних стрес-тестова банкарског сектора, које Народна банка Србије спроводи у тромесечној динамици, потврђују да је банкарски сектор Републике Србије адекватно капитализован и високо ликвидан. ФЕД је током другог тромесечја 2017. године наставио с нормализацијом монетарне политике, док је ЕЦБ наставила са вођењем експанзивне монетарне политике. Индекс обвезница тржишта у настајању, *EMBI Composite* имао је у посматраном периоду опадајући тренд, а премије ризика већине земаља у региону су забележиле вишегодишње минимуме.

Ниски инфлаторни притисци, доследно спровођење мера фискалне консолидације и структурних реформи, ублажавање монетарне политике, уз стабилан банкарски систем, позитивно доприносе ниском нивоу системског ризика домаћег финансијског система, а самим тим и макроекономској стабилности земље.